

ทางออกของไทย
หลังสงครามอินโดจีน

คุณที่รัก

คุณเขียนมาใคร่ให้ผมได้แสดงความเห็นเรื่อง “ทางออกของไทยหลังสงครามอินโดจีน” (ถ้อยคำทุกคำเป็นของคุณ) โดยให้วิเคราะห์ว่า ไทยควรจะทำอย่างไรเมื่อศึกในอินโดจีนสงบลง ผมจะพยายามสนองความต้องการของคุณเท่าที่จะสามารถกระทำได้

ก่อนอื่น เมื่อมีปัญหาที่จะวิเคราะห์ เราจำเป็นต้องได้ศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงแวดล้อมปัญหานั้นอยู่ก่อนแล้ว โดยเนื่องนิตย์ประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่ง จำเป็นต้องได้ข้อเท็จจริงที่ทันสมัยและสมบูรณ์เพียงพอ จึงจะสามารถวิเคราะห์ปัญหานั้นได้ดี ถ้าขาดการศึกษามาก่อนอย่างเนื่องนิตย์ หรือมีข้อเท็จจริงล้าสมัย หรือมีข้อเท็จจริงไม่สมบูรณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็บกพร่องได้โดยง่ายเพราะจะต้องเดาบ้าง เป็นการเสี่ยงโชคมิใช่น้อย และชะตาของชาติไทยประชาชนไทยนั้น มิใช่เรื่องที่จะนำมาเสี่ยงโชคกันเล่น ๆ

ปัญหาที่เราจะพิจารณาตามหัวข้อนี้ ย่อมพาดพิงถึงเวียดนามเหนือและจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งในสงครามอินโดจีนเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งภายในประเทศไทย

และนอกประเทศไทย

ฉะนั้น ประเด็นแรกที่จะต้องคำนึง ก็คือ เรารู้เรื่อง เวียดนามเหนือและจีนมากเพียงใด รู้จริงแค่ไหน หรือฟังและ อ่านแต่เรื่องโฆษณาชวนเชื่อ เราได้ศึกษาเป็นทุนเดิมมาเพียงใด และมีข้อเท็จจริงทันสมัยและบริบูรณ์เพียงใด คำตอบประเด็น เหล่านี้ตามความจริงใจแล้วคงไม่ทำให้มั่นใจได้ จะขอยกตัวอย่าง ให้พิจารณาสองข้อ

ในประเทศไทย มีอาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัย บางคนที่เขาใจใส่ศึกษาเรื่องเมืองจีนแผ่นดินใหญ่อยู่บ้าง แต่ กระทำได้ภายในขอบเขตจำกัดนัก เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่และ ผู้น้อยทางราชการเราเข้าใจผิด และไม่พยายามส่งเสริมให้ศึกษา กันอย่างจริงจังและลึกซึ้งกว้างขวาง ถ้าใครเอาใจใส่เรื่องจีนแดง (หรือรัสเซียหรือคิวบา) ก็อาจจะถูกสอดส่องใส่ร้ายว่าเป็นผู้ฝักใฝ่ ในลัทธิคอมมิวนิสต์ จะคิด จะพูด จะเขียน ให้ชัดแจ้งก็ทำได้ ด้วยความยากลำบาก จะทำอะไรโดยเปิดเผยก็ไม่ปลอดภัย แม้ จะบอกรับหนังสือวารสารเกี่ยวกับประเทศคอมมิวนิสต์ ไม่ต้อง บอกรับโดยตรงจากเมืองจีน แต่บอกรับจากแหล่งมหาวิทยาลัย อเมริกันหรือยุโรปตะวันตก ก็ล่อแหลมต่ออันตรายจากตำรวจ เมื่อไม่กี่เดือนที่แล้วมา อาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผู้หนึ่ง (ไม่จำเป็นต้องเอ่ยชื่อเพราะจะชื่ออะไรก็ไม่สำคัญสำหรับประเด็น ที่กล่าวถึง) ซึ่งมีคนเคารพนับถือว่าเป็นเอตทัคคะเรื่องเมืองจีน และใครๆ ก็รู้แน่ๆ ไม่ใช่เป็นผู้นิยมคติฝ่ายซ้าย ได้รับเชิญไปพูด เรื่องเมืองจีนในสมาคมนักฝึกพูด แต่ยังไม่ทันจะแสดงปาฐกถา ตำรวจก็ห้ามเสีย และสมาคมที่เชิญนั้นก็ถูกระงับใบอนุญาต ทั้่งๆ ที่อธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้นเป็นผู้อุปถัมภ์สนับสนุนสมาคม

นั้นมาตั้งแต่แรกตั้ง

ตัวอย่างอีกเรื่องหนึ่ง คือ เมื่อคุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ พาคณะนักกีฬาป้องกันไทยไปแข่งขันที่เมืองจีน คุณประสิทธิ์ได้เข้าพบนายกรัฐมนตรีโจวเอนไล และสนทนากันเป็นเวลานาน พิเศษ นายกรัฐมนตรีโจวเอนไลได้แถลงให้ทราบว่ารัฐบาลจีนมีนโยบายยึดมั่นในหลักปัญจะศีลา กล่าวย่อ ๆ คือ ไม่แทรกแซงในการเมืองภายในของประเทศอื่น และพยายามผูกมิตรกับเพื่อนบ้านฐานเสมอภาคกัน แต่ในขณะที่เดียวกันโจวเอนไลบอกว่ารัฐบาลจีนมีนโยบายช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลที่ดิรนต่อสู้เพื่ออิสรภาพและเสรีภาพ นอกจากนั้นนายกรัฐมนตรีจีนได้แสดงอหฺยาศัยไมตรี ส่งสาสน์ไมตรีฝากมาทูลในหลวงของเรา ทูลเสด็จในกรมฯ นราธิป และมาถึงจอมพลถนอม กิตติขจร กับพลเอกประภาส จารุเสถียร ข้อเท็จจริงเหล่านี้เราได้ทราบทุกข้อจากคำแถลงของคุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ แต่มีข้อกำกวมทำให้กังวลใจอยู่สองข้อคือ หลักการที่เรียกว่าปัญจะศีลากับการที่จีนจะสนับสนุนผู้ที่ต่อสู้เพื่อเสรีภาพนั้นตีความเข้ารอยกันได้อย่างไร เหมือนผมบอกคุณว่าผมเป็นเพื่อนกับคุณ ไม่แทรกแซงก้าวก่ายเรื่องในบ้านของคุณ แต่ถ้าคนในบ้านของคุณคนไหนถูกข่มเหงรังแกและกำลังดิรนต่อสู้เพื่ออิสรภาพของเขาละก็ผมจะต้องขอสนับสนุนเขานะ เช่นนี้หมายความว่าอะไร คุณประสิทธิ์ไม่ได้บอกเรา แต่ถ้าใครอยู่ในเมืองไทย ได้มีโอกาสอ่านและฟังข่าวจากแหล่งต่าง ๆ หลาย ๆ แห่ง และเอาใจใส่กับข่าวเหล่านั้น ก็คงจะสามารถตีความได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะทางจีนเขาพูดและทำให้เห็นชัดเจนกว่าที่คุณประสิทธิ์บอกพวกเรา ข้อกังวลอีกข้อหนึ่งคือ อดสงสัยไม่ได้ว่า รายพระนามและรายชื่อ

คนไทยที่นายกรัฐมนตรีโจวเอนโลส่งสาสน์ไมตรีฝากคุณประสิทธิ์มานั้น คุณประสิทธิ์ได้ระบุด่วนแล้วหรือ ข้อนี้สำคัญมากเพื่อจะได้หยั่งให้แน่ถึงส่วนลึกแห่งนโยบายของรัฐบาลจีนที่มีต่อคนไทย ถ้าเผชิญมีมากกว่านั้น แล้วไม่ปรากฏในคำแถลงของคุณประสิทธิ์ด้วยเหตุผลใดก็ตาม ก็เท่ากับชวนให้พวกเราเข้าไป

เมื่อมีข่าวว่าไทยกับจีนแดงได้มีการติดต่อกันขึ้นปึงปองและขึ้นเจรจาคำกัน ก็อดนึกไม่ได้ว่า ไทยกับเวียดนามเหนือได้ติดต่อกันบ้างหรือเปล่า เพียงใด ในขั้นใด ทำกันอย่างไร มีผลอย่างไร เพราะตามแผนที่ระหว่างไทยกับจีนนั้นก็มีเวียดนาม (ลาวและเขมร) คั่นอยู่ ในสงครามอินโดจีนแล้วเวียดนามก็เป็นผู้แสดงออกเวที จีนเป็นเพียงผู้สนับสนุนอยู่ชาติหนึ่งในจำนวนหลายชาติ ทหารไทยเราก็ไปปะทะกับทหารและกองโจรเวียดนาม ไม่ได้ปะทะกับทหารจีน ฉะนั้น ไทยเราไม่คิดจะตีปึงปอง เตะตะกร้อ หรือเล่นบาสเกตบอลกับญวนบ้างหรือ หรือว่าเท่าที่ตีกระบี่กระบองกันนั้นพอแล้ว ? ข้อนี้ คอยฟังดูว่าจะมีข่าวอะไรออกทางเมืองไทยบ้าง ก็เจียบหายไปเลยไม่ทราบว่าเขาได้ติดต่อกัน แต่ไม่ได้บอกเรา เพราะพวกเราเด็กทั้งหลายไม่เกี่ยว หรือว่าไม่ได้ติดต่อกันเลย ซึ่งก็นับว่ามีอะไรขาดๆ อยู่บ้าง ที่สำคัญตราบใดที่มีข้อสงสัยอย่างนี้ ก็วิเคราะห์ปัญหาได้ยาก ต้องนั่งทางในบ้าง

ที่ผมกล่าวมาข้างต้น เป็นการยกตัวอย่างให้เห็นว่า การวิเคราะห์ปัญหาสำหรับไทยหลังสงครามอินโดจีนนั้นมีอุปสรรคฉกรรจ์อยู่ และอุปสรรคนั้นมิใช่ว่าเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เกิดขึ้นเพราะการกระทำของมนุษย์พวกเรากันเอง ที่คุณอุตสาห์เขียนมา อยากให้ผม (และคนอื่น ๆ) ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาเสียตั้งแต่ต้นมีอนี้ ก็คงจะเป็นเพราะเห็นว่า เมื่อเรื่องนี้เป็นเรื่อง

สำคัญสำหรับคนไทยและบ้านเมืองไทย ก็ต้องร่วมกันหลาย ๆ หัวคิด ช่วยกันคิด ช่วยกันเขียน ช่วยกันอภิปรายโต้ตอบกันหลาย ๆ หัว คงดีกว่าหัวเดียว เป็นความคิดที่ خوب เพราะจะได้ใช้สมองอันประเสริฐของมวลชาวไทยร่วมกัน แต่คุณเอ๋อจะทำอย่างนั้นได้ มนุษย์ไทยเราต้องมีเสรีภาพพอควรในการวิจย การคิดการพูด และร่วมกันอภิปรายถกเถียง ตราบใดที่ระบบการปกครองประเทศเรายังจำกัดเสรีภาพ ใครจะพูดจะทำอะไร ไม่ถูกใจผู้มีอำนาจก็เกิดการขู่เชิญปราบปรามโดยอำเภอใจแล้ว ตราบนั้นสติปัญญาของพวกเรา ก็สูญเปล่า ผมได้ฟังและอ่านคำขวัญของ “คณะปฏิวัติ” บ่อย ๆ ที่ว่า “ประเทศไทยมิใช่เป็นของคนไทยคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นของชาวไทยทุกคน เมื่อมีภัยคุกคามเกิดขึ้นในประเทศไทย ชาวไทยทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ เสียสละด้วยเลือดและชีวิตเพื่อจุดหมายร่วมกัน คือ ความร่มเย็นเป็นสุขของชาวไทยทั้งชาติ” อ่านแล้วจับใจ แต่จับใจเพียงซีกเดียว เพราะคำขวัญนั้นมันเอียง ใครชักชวนให้ชาวไทยมี หน้าที่ เสียสละด้วยเลือดและชีวิต ก็ต้องชักชวนให้ชาวไทยมี สิทธิ และ เสรีภาพ เป็นเจ้าของประเทศไทยจริง ๆ ด้วย จึงจะยุติธรรม

แต่นั้นแหละ ถึงจะมีความไม่สะดวกในการวิเคราะห์ แต่เมื่อเป็นปัญหาของไทยซึ่งสำคัญแล้ว เราก็ต้องพยายามวิเคราะห์ปัญหาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ผมตัดสินใจ คำว่า “ทางออก” ในกระหู่ที่คุณกำหนดมา ซึ่งแสดงว่าขณะนี้เราอยู่ในสถานะหรือสถานการณ์ที่ไม่ควรจะอยู่ อยากจะหาทางออกไปเสีย บทเรียนข้อแรกสำหรับพวกเราในอนาคตก็คือ ต้องพยายามป้องกันเสียแต่แรก อย่าให้มาอยู่ ล่อแหลมกับตาจนตามภาษาหมากรุก ทีหลังอย่าทำ ทีหลังอย่าทำ

จุดมุ่งหมายของเรา คือสวัสดิภาพของคนไทยและชาติไทย ซึ่งหมายถึงเอกราช อธิปไตย และอิสรภาพทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และการครองชีพพร้อมกันเป็นสิ่งสำคัญ อันตรายที่เราหวังว่าจะเกิดแก่สวัสดิภาพนั้น อาจจะเป็นภัยจากนอกประเทศและภัยภายในประเทศไทย

ภัยจากนอกประเทศนั้นก็คงจะมี แต่ควรระวังสังเกตดูท่าทีของชาติที่อาจจะคุกคามเราให้ดี ผมเข้าใจว่าชาติที่อาจเป็นภัยกับเรานั้น ขณะนี้ก็อ่อนเพลียจากการศึกหลายต่อหลายปี คงจะต้องบูรณะพัฒนาประเทศ และแก้ปัญหภายในในประเทศของเขาเป็นเวลานาน ถ้าคิดเลยไปอีกชาติหนึ่ง กำลังมีนโยบายปลุกหมานิยมแก่ชาติต่าง ๆ ทั่วโลก ที่จะยกทัพมารุกรานไทยโดยเปิดเผย นั้นคงจะเป็นไปได้ยาก ขออย่างเดียวพวกเราอย่าไปทำอะไรพลาดพลั้ง ยั่วโทสะใครหรือชักศึกเข้าบ้าน คงจะพอเอาตัวรอดไปหลายปี

การเอาตัวรอดของไทยเรา นี้ เราได้ใช้ความสามารถปฏิบัติตามตลอดมาในประวัติศาสตร์ โดยไม่ต้องสูญเสียศักดิ์ศรีหรือปลิ้นปล้อนใคร ไม่ว่าเราจะถูกคุกคามโดยอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น หรือชาติอื่นใดในอดีต บทเรียนจากประวัติศาสตร์ที่ควรนำมาใช้ก็คือ ตลอดเวลาเราได้ใช้วิธีนโยบายการต่างประเทศ (การทูต) เอกราชนโยบายการทหารเป็นรอง และทั้งสองนโยบายจะต้องประสานกันอย่างสนิท ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างทำไป ไม่เสียแฉ่งซึ่งกันและกัน สังเกตจากการปฏิบัติในสองสามปีที่แล้ว ผมเกรงว่าเรากำลังใช้นโยบายทั้งสองนี้สับสนกัน พระมหากษัตริย์ในอดีต และผู้นำไทยอื่นในอดีต ท่านได้ใช้นโยบายได้ผลมาตลอดเวลา เพราะสภาพของประเทศเราทางภูมิศาสตร์ก็ดี

ทางการเมืองระหว่างประเทศก็ดี ยุทธศาสตร์ก็ดี ของเราเป็น
เช่นนี้ เหมาะกับการใช้นโยบายการต่างประเทศมากกว่าการทหาร

นโยบายการต่างประเทศที่วุ่นนี้ คือ การผูกมิตรกับทุกฝ่าย
และไม่เป็นศัตรูกับใคร สมัยนี้มักจะเรียกปนกันไปว่า “นโยบาย
ความเป็นกลาง” แท้จริงนโยบายผูกมิตรกับทุกฝ่ายๆ เป็นนโยบาย
ทางบวกมากกว่านโยบายความเป็นกลาง ในอดีตเมื่อฝรั่งเศสหรือ
อังกฤษแรงมา เราก็รู้จักหลบหลีก ถ้าจำเป็นจะเสียอะไรบ้าง
ก็เสียน้อยกว่าเสียมาก รักษาหลักใหญ่และสิ่งสำคัญของชาติไว้
ให้ดี คือ เอกราช อธิปไตย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ของแผ่นดินและสังคมไทย เราได้เคยเสียเอกราชทางการศาลมา
ชั่วคราว แล้วเราก็พยายามดิ้นรนเรียกร้องให้มติมหาชนของโลก
ช่วยให้เราเอากลับคืนมา เราเคยถูกเจ้ากรุงจีนดูว่าไทยเป็นเมือง
ขึ้น เราก็งดการติดต่อเสียจนกระทั่งราชบัลลังก์จีนมีภัยจากการ
กบฏภายในเมืองจีน เราเคยถูกเจ้ากรุงจีนดูว่าไทยเป็นเมืองขึ้น
ถึงเจ้ากรุงจีนสงบศึกมา จะพยายามติดต่อกับเรา เราก็หลีกเลี่ยง
แต่กระทำโดยสุภาพ และไม่ได้ปฏิบัติเป็นศัตรู เมื่อญี่ปุ่นรุกราน
แผ่นดินไทยในสงครามโลก ชั้นแรก เราก็ต่อสู้ เมื่อเหลือกำลัง
ต่อสู้เราก็วางอาวุธ และเจรจากับเขาฐานเป็นเอกราชด้วยกัน
ปฏิบัติถูกต้องชอบธรรมมาจนถึงตอนนั้น ที่ล่วงไปปฏิบัติเป็นภัย
แก่สวัสดิภาพของไทยในตอนต่อไป ก็คือ ทำสัญญาร่วมมือกับ
ญี่ปุ่น และประกาศสงครามต่อประเทศศัตรูของญี่ปุ่น ในการ
ปฏิบัติเพื่ออยู่รอดของไทย เมื่อหลังสงครามนั้น ขบวนการเสรี
ไทยก็ใช้วิธีการทูตเจรจาให้สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือให้พ้นจากการ
เรียกร้องของพันธมิตรบางประเทศของสหรัฐเอง นี่เป็นตัวอย่าง
ในประวัติศาสตร์ของประโยชน์แห่งนโยบายทูตของไทย

ที่กล่าวมานี้ ผมมิได้ลืมประวัติศาสตร์บางตอนที่ไทยเราจำเป็นต้องใช้การทหารป้องกันตัว เพื่อกู้บ้านเมืองและเพื่อปราบปรามผู้รุกราน แต่กรณีเหล่านั้นเป็นกรณีพิเศษผิดกับสภาวะของไทยในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นกรณีกู้ชาติอย่างสมัยสมเด็จพระนเรศวร หรือสมัยพระเจ้าตากสินกับพระพุทธยอดฟ้าฯ การปราบปรามเพื่อนบ้านอย่างพระยาละแวก หรือศึกเวียงจันทน์ ก็เป็นเรื่องเล็ก

ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาแบบโบราณหรือแบบปัจจุบัน ข้อที่ควรคำนึงถึงให้ถ่องแท้ก็คือ ผู้ที่เสียหายจริง ๆ ได้แก่ ประชากรราษฎรทุกหย่อมหญ้า ยิ่งยุทธการแผนปัจจุบันอย่างเวียดนาม อาวุธสมัยใหม่ วิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ทำความพินาศหายนะแก่ชีวิตทรัพย์สินส่วนบุคคล ทรัพย์สินของชาติ ไร่นา ป่าเขา ลำน้ำ โค กระบือ อย่างลึกซึ้งและร้ายแรง จนกระทั่งบางกรณีบูรณะกลับคืนดีมาไม่ได้ และบางกรณีกว่าจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อใช้เวลาหลายชั่วคน ฉะนั้นนโยบายการทหาร จึงเป็นวิธีการที่ควรหลีกเลี่ยงให้จงหนัก ไม่จำเป็นจริง ๆ แล้วไม่ควรใช้

การใช้นโยบายการต่างประเทศเป็นทางออกนั้น หมายความว่าไทยจะพึงผูกมิตรกับทุกฝ่าย การเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาได้หมายความว่า เราจะต้องเกรงใจถึงขนาดห้ามมิให้มิตรมาช่องสุ่มทหารหรือฐานทัพในดินแดนไทยไม่ได้ และเมื่อได้มาตั้งฐานทัพอยู่แล้ว ก็ควรจะสามารถบอกให้ถอนกำลังทหารไปเสียโดยเร็วที่สุด ไม่จำต้องรอให้สิ้นสงครามอินโดจีน อย่างนี้จึงจะเป็นมิตรที่รักกันจริง เราอยากจะผูกมิตรกับนาย ก ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านติดกัน แต่นาย ข เพื่อนรักเก่ามายืมโรงรถหรือควัวเพื่อใช้ดักทำร้ายนาย ก เรากับนาย ข ก็ควรจะรักกันมากพอที่

จะห้ามปรามกันได้ และเผอิญลูกหลานเราไปร่วมสนุกกับนาย ข คอยตีหัวนาย ก ก็ต้องห้ามเสีย งดเสีย

อันตรรกภาพในประเทศไทยที่เราเป็นกังวลอยู่คือ สิ่งที่เจ้าหน้าที่ราชการเรียกว่า “การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์” ซึ่งแผ่อาณาเขตและทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน จนคาดไม่ได้ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ใครเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ผกค.? ข้อนี้ ต้องนิยามจำกัดความให้แน่ชัดและถูกต้อง จึงจะทำให้วิธีแก้ปัญหาไม่สับสนและไม่เขว พวกเรารู้กันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ผกค. ส่วนมากไม่ใช่คอมมิวนิสต์ หรืออย่างน้อยเมื่อแรกเริ่มก็ไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์ มี ผกค. จำนวนหนึ่งเท่านั้นที่เชื่อมั่นในลัทธิการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ บางกรณีเจ้าพนักงานของเราจับพวก ปล้นพวกโจรผู้ร้ายธรรมดาไม่ได้ จะหาข้อแก้ตัวให้เจ้านายเห็นใจ ก็อ้างว่า โจรผู้ร้ายเหล่านั้นเป็น ผกค. บางกรณีมีราษฎรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งขัดใจเจ้าหน้าที่ หรือทะเลาะวิวาทกับเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่เกิดความไม่พอใจถึงขนาด เขาก็รายงานให้เจ้านาย หลงไปว่า ราษฎรผู้กระด้างกระเดื่องเหล่านั้นเป็น ผกค. ทั้งโคตร ทั้งหมู่บ้านก็มี ชาวบ้านบางเหล่ามีเรื่องขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เกิดแข็งข้อขึ้น กลายเป็น ผกค. ไปในที่สุด ชาวไทยมุสลิมปักชำใต้บางจังหวัดมีข้อข้องใจในทางการปกครอง การศาสนา การศึกษา ก็กลายเป็น ผกค. ไป ปัญหาทั้งหมดนี้มีมูลมาจากสาเหตุต่าง ๆ กัน ถ้าเราพยายามแก้อย่างที่กระทำกันอยู่ คือเอาปัญหาเหล่านี้ผสมกันหมด แล้วรวมเรียกว่า ผกค. ใช้วิธีแก้วิธีเดียวกันหมดคือ ปราบปรามด้วยอาวุธ ผลที่ได้ย่อมเป็นอยู่อย่างทุกวันนี้ เสมือนหนึ่งหมอลามก ไม่ว่าจะคนไข้แต่ละคน จะป่วยด้วยโรคอะไร ฉีดยาแก้โรคซิฟิลิสให้ทุกคนหมด

การแก้ไขเยียวยาต้องใช่วิธีให้ถูกกับโรค ใครเป็นโรคอะไร ต้องตรวจอาการดูให้ชัด ดูสมุฏฐานให้แน่ แล้วจึงวางยาให้ตรงกับโรค ถ้าเป็นผู้ร้ายธรรมดาก็ต้องป้องกันแก้ไขปราบปรามด้วยวิธีการปกครองและวิธีตำรวจ ไม่ใช่วิธีทหาร ชาวเขาที่กระด้างกระเดื่องนั้น เราควรจะสืบสวนดูว่า ความไม่พอใจของเขาเกิดจากเหตุใด นำรับฟังได้หรือไม่ น่าจะผ่อนปรนประนีประนอมกันได้ไหม พอจะเกลี้ยกล่อมให้หันมาสู่ความออมชอมกันได้เพียงใด เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะอย่างไร ๆ ก็เป็นมนุษย์ สัญชาติเดียวกัน อยู่ในแผ่นดินไทยผืนเดียวกัน ชาวอิสลามภาคใต้ก็เช่นเดียวกัน ปัญหาชนกลุ่มน้อยทั่วโลกไม่ว่าจะเป็น ออฟริกา อเมริกา ยุโรป ไอร์แลนด์ มีบทเรียนสำคัญอยู่ข้อหนึ่ง ซึ่งควรจะคำนึงถึงให้จงหนัก คือ แก้ไม่ได้ด้วยอาวุธ ถ้าฝ่ายปกครองใช้อาวุธ อีกฝ่ายหนึ่งต้องหาอาวุธมาสู้รบตอบแทนด้วย จนได้ ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะผู้ที่เป็นชนในกลุ่มน้อยก็ยอมต้องทนง และหวงแหนศักดิ์ศรีของเขาแน่นอน เกรงว่าจะถูกกลืนหายไป กับวัฒนธรรมฝ่ายข้างมาก ส่วน ผกค. อีกจำนวนหนึ่งซึ่งกลายเป็น “ผกค.” ไป เพราะทนการกดขี่ข่มเหงไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้ นั่น จุดแก้ไขอยู่ที่เจ้าหน้าที่ของเราเอง วิธีแก้ที่เลวที่สุดคือ ปรักปรำว่าเป็นคอมมิวนิสต์ เมื่อเขาไม่มีทางออกทางอื่น ก็ต้องไปรวมกำลังกับคอมมิวนิสต์เพื่อความอยู่รอด และยิ่งคอมมิวนิสต์กำลังหาวิธีรวบรวมสมัครพรรคพวกและแจกจ่ายอาวุธให้ ผลสุดท้ายก็ต้องกลายเป็น ผกค. ไปจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่เพียงสาต่อลัทธิการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

การประณามคอมมิวนิสต์นั้น เปรียบได้กับการกลัวผี ผีจะมีหรือไม่มีจริงไม่สำคัญ ถ้ากลัวผีถึงขนาดที่เจตสิกจะยู่ให้หวาด

ระวางไปต่าง ๆ นานา ผลสุดท้ายเจตลิกนั้นเองจะหลอนให้เรื่อง ผีกลายเป็นเรื่องจริงขึ้นงั้นได้ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ไม่ได้หมายความว่า ความจะสนับสนุนลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่คนเราเมื่อกลัวผีแล้ว สติสัมปชัญญะปลาสนาหายไปสิ้น ไม่สามารถใช้วิจารณ์ญาณด้วย เหตุผล คนที่กลัวผีและอยู่ให้พวกเราประชาชนกลัวผีตามไปด้วย จึงเป็นต้นเหตุแห่งอันตรายแก่บ้านเมืองเราไม่น้อยกว่าตัวผีเอง

วิธีการของผู้ที่ต้องต่อสู้กับเจ้าพนักงานด้วยอาวุธนั้น ไม่ว่าจะ เป็น ผกค. หรือ ผก. ไม่ใช่ ค. ต้องใช้วิธีแบบกองโจร คือดัก ตีแล้วหลบ หลบหายไปในป่าเขาหรือในหมู่บ้าน แล้วหาทางออกมาดักตีอีก เพราะฉะนั้นเขาต้องอาศัยชาวบ้านในท้องถิ่นมากมาย ทั้งเป็นที่หลบภัย เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งอาวุธ เป็นหูเป็น ตาให้ในการโจมตีและหลบหลีก ชาวบ้านที่จะช่วยเขานั้นอาจจะ ช่วยเพราะเกรงกลัวเขา หรือเพราะเป็นใจกับเขา หรือเพราะเป็น ญาติพี่น้องกัน หรือเพราะเกลียดกลัวเจ้าพนักงานมากกว่ากลัว ผู้ก่อการร้าย ข้อสุดท้ายนี้สำคัญยิ่ง จะทำอย่างไรให้ชาวบ้าน รักใคร่นับถือเจ้าพนักงานด้วยใจจริง รัฐบาลไทยได้พยายาม กระทำมาแล้วร่วมสิบปี แต่ไม่มีใครได้ผล เพราะการเอายา เงิน เลือผ้าไปแจก เอาหนังไปฉายให้ดู แห่กันไปแบบราชการ หลาย หน่วยซ้ากันบ้าง เกี่ยงกันบ้าง ไปแล้วก็หายไปพักหนึ่งไม่มีการ ประสานงานอย่างดี และไม่ได้กระทำต่อเนื่องกันไป เป็นการ กระทำแบบฉาบฉวย ไม่ได้ช่วยให้ราษฎรอยู่ดีกินดีขึ้น หรือรัก รัฐบาล เจ้าพนักงานมากขึ้น บางแห่งชาวบ้านรู้ว่าเจ้าหน้าที่ ราชการเอาของมาแจกนั้น เป็นเพราะมี ผกค. และ ผกค. ไม่ใช่ ค. เขาไม่เห็นที่เรารักใคร่หวังดีกับใครจริงใจ

วิธีป้องกันแก้ไขอันตรายภายในประเทศที่กล่าวถึง ไม่มีอะไร

ดีไปกว่าปรับปรุงแก้ไขระบอบราชการบริหาร อำนาจให้ราษฎรสามารถอยู่ดีกินดีขึ้น ไม่ใช่โดยเอาเครื่องอุปโภคบริโภคไปแจก แต่ต้องใช้วิธีช่วยเหลือเขาให้สามารถช่วยตัวเองได้ และวิธีปฏิบัติจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจแผ่เมตตาต่อราษฎรจริง ๆ ให้ราษฎรรู้สึกว่ารัฐบาลใช้คนดี ๆ ไปช่วยเขา ไปช่วยส่งเสริมให้เขามีศักดิ์ศรีและเสรีภาพฐานคนไทย พอที่จะบังอาจคิดว่า เออ บ้านเมืองไทยนี่เป็นของเราจริง ๆ ไม่ใช่เราอาศัยเขาอยู่ ไม่ใช่เขาเป็นผู้ปกครอง และเราเป็นผู้ถูกปกครองตลอดชาติ นักเรียน นิสิตนักศึกษา และบัณฑิตที่มีใจศรัทธาอาสาสมัครมาทำงานแบบนี้ให้แก่บ้านเมือง คงจะมีมีใช้น้อยถ้าเราจัดการวางรูปการปฏิบัติให้ และคงจะมีประโยชน์มาก เพราะราษฎรจะไม่หวาดกลัวรังเกียจว่าเป็นผู้ปกครองเขา

การกดขี่ราษฎร การฉ้อราษฎ์บังหลวง ไม่ว่าจะเกิดในท้องถิ่นหรือในกรุงเทพฯ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเงินก้อนใหญ่หรือก้อนเล็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยผู้ใหญ่หรือผู้น้อยย่อมเป็นภัยแก่การอยู่ดีกินดีของราษฎร อย่าให้ใครมาอ้างเลยว่า ผู้ที่ปกครองประเทศอยู่จำเป็นจะต้องมีเงินรายได้พิเศษมาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะเงินนั้นต้องใช้เลี้ยงลูกน้อง เพื่อจะได้ปกครองสะดวกขึ้น แม้จะอมพระมาอ้างก็อย่าเชื่อ เพราะทรัพย์สินที่เกิดมีอยู่ในประเทศในขณะใดขณะหนึ่งนั้น มีจำกัด ถ้าส่วนหนึ่งตกเป็นของใครจนมากแล้ว ที่เหลือก็เหลือน้อยสำหรับคนอื่น ๆ คือชาวบ้านจำนวนมาก ๆ ชาวบ้านราษฎรก็ยอมเปื้อนระอา ไม่สนใจว่าใครจะเป็นรัฐบาลหรือใครจะก่อการร้าย เพราะเห็นว่าไม่แตกต่างกัน การเกาะกุมอำนาจให้อยู่ในกำมือของคนไม่กี่คน ไม่ว่าจะอำนาจนั้นจะเป็นอำนาจการปกครองหรืออำนาจการเงิน ย่อมเป็นการรอน

สิทธิของชาวบ้านประชาชนฝ่ายข้างมาก กีดกันไม่ให้เขามีสิทธิเสรีภาพอะไร จนถึงกับต้องโฆษณาให้ชวนเชื่อว่า “ประเทศไทยมีไ้เป็นของคนไทยคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นของชาวไทยทุกคน...” ส่วนชาวบ้านนั้นไม่เห็นว่าเป็นประเทศไทยเป็นของเขาได้อย่างไร เขารู้สึกเสมือนว่าเขาเป็นผู้อาศัยอยู่

คุณที่รัก ข้างต้นนี้ ผมได้แยกวิเคราะห์ประเด็นสองประเด็น คือ อันตรายจากภายนอกประเทศ และอันตรายจากภายในประเทศ แต่คุณคงเข้าใจดีว่าประเด็นทั้งสองนี้พิจารณาโดดๆ ไม่ได้ เป็นประเด็นที่คาบเกี่ยวกัน “ผู้ก่อการร้าย” ภายในประเทศได้อาวุธมาจากไหน? บางส่วนก็คงมาจากภายในประเทศ แต่ส่วนที่สำคัญนั้นได้มาจากต่างประเทศ และการฝึกอาวุธ ฝึกรบแบบกองโจร ฝึกรบสอดแนมส่งข่าว ฝึกรบซ่อนอาหาร และอาวุธได้กระทำกันที่ต่างประเทศ ข้อนี้ลึที่จะทำให้ทางออกของไทยมีดมนลงหลังสงครามอินโดจีน เพราะเมื่อสิ้นศึกอินโดจีนลง “ต่างประเทศ” ที่กล่าวถึงข้างต้น ถ้าเขาต้องการจะช่วยเหลือ “ผู้ก่อการร้าย” ในฐานะที่เป็น “ผู้ที่ดีนรนต่อสู้เพื่ออิสรภาพเสรีภาพ” เขาจะกระทำได้สะดวกขึ้นเพราะ (ก) เขาหมดกังวลส่วนใหญ่แล้วในเรื่องการศึกษาของเขาเอง และ (ข) อาวุธที่เขาเหลือใช้นั้น เอามาใช้ประโยชน์ทางอื่นได้โดยง่าย ฉะนั้น แม้ว่าเวียดนามและจีนจะปฏิวัติตามหลักการปัญญาจะศิลา ในส่วนที่เป็นการรุกรานโดยเปิดเผยก็ตาม ถ้าการปกครองในประเทศไทยเราไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเจ้าหน้าที่หรือรัฐบาลสามารถแสดงออกหรือคัดค้านโดยสันติวิธีแล้ว ก็ย่อมต้องมีผู้ที่ถูกผลักดันให้คัดค้านโดยวิธีอื่น ซึ่งไม่ใช่วิธีสันติ จึงอยู่ในข่ายที่เรียกว่าเป็น “ผู้ดีนรนต่อสู้เพื่อเสรีภาพ” ฉะนั้นการแก้ปัญหาคือ “ผู้ก่อการ

ร้าย” ให้ถูกวิธี และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพทางการเมืองโดยหลักประชาธิปไตยและสันติวิธี จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน และทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องต่วนที่สุดทั้งคู่ สำหรับ “ทางออก” ของไทยไปสู่ความสงบเรียบร้อย สันติภาพอันแท้จริง สวัสดิภาพ และเอกภาพอธิปไตยสมบูรณ์

ข้อคิดข้างต้น คุณที่รัก ผมขอเสนอในขณะนี้ด้วยข้อมูลที่เห็น ๆ กันในปัจจุบัน และอาจจะเป็นข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์นัก เหตุการณ์ข้างหน้า ไม่กี่เดือนข้างหน้า อาจจะมีผันผวนไปอย่างรวดเร็ว บางเรื่องที่เราคาดคะเนไว้ว่าจะไม่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นคนละทำนองกับที่คาดคะเน ฉะนั้นเราจะต้องพยายามคอยสดับตรับฟังและวิเคราะห์เหตุการณ์ให้ทันที่อยู่ที่อยู่เสมอ คำว่า “เรา” ที่ใช้ในประโยคที่แล้วนั้น ไม่ใช่หมายถึงเฉพาะเจ้าหน้าที่ในราชการ ทหาร ตำรวจ หรือกรมประมวลข่าวกลาง แต่ต้องหมายถึง คุณ หมายถึง ผม หมายถึงอาจารย์ทั้งหลายในมหาวิทยาลัย หมายถึงนักศึกษา นิสิต นักหนังสือพิมพ์ คหบดี กรรมกร ชวนา ชาวสวน ชาวบ้านทั้งหลาย เอกราช สันติภาพ สวัสดิภาพของไทยเป็นเรื่องของชาวไทยทุกคน ปัญหาขึ้นอยู่กับว่า พวกเราจะมีเสรีภาพพอหรือไม่ เพื่อจะคิด วิจัย พุด เขียน ได้ตอบ อภิปราย เรื่องเอกราช สันติภาพ และสวัสดิภาพของชาติไทย ?

สวัสดิ์ปิใหม่ และสวัสดิ์ หลังสงครามอินโดจีน
เคมบริดจ์
“วันรัฐธรรมนูญ” ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๕